

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК УМОВА ПРОФЕСІЙНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА

БУДА Т.Й., СТАНКО Т.

Copyright © 2013

Актуальність теми. Сучасні організації і установи, що здійснюють свою діяльність у соціальній сфері, повинні адаптуватися до мінливих реалій навколишнього світу, передбачати тенденції прийдешніх змін. У ході вирішення цього завдання розробляються і впроваджуються різні нововведення у соціальній сфері нашого суспільства. Саме вони все частіше визначаються вченими як соціальні інновації. Слово “інновація” (лат. innovatio) позначає введення у практику нового. Поняття “соціальна інновація” можна визначити як свідомо організоване нововведення або нове явище в практиці соціальної роботи, що формується на певному етапі розвитку суспільства у відповідності з умовами, що змінюються, і має за мету ефективні позитивні перетворення у соціальній сфері. Соціальні інновації мають ряд особливостей у порівнянні з матеріально-технічними. Якщо перші є, як правило, результатом колективної творчості, то в матеріально-технічних переважає індивідуальне авторство. Окрім того, завдання соціальних інновацій дещо віддалені в часі, ефект не виявляється так швидко і не носить такого конкретного характеру, як це буває у випадку з матеріально-технічними нововведеннями. Специфіка соціальних інновацій полягає також у їх більш чіткій зумовленості зовнішнім середовищем, більш широкій сфері застосувань, залежності від групових і особистісних якостей людей, задіяних до здійснення даної інновації [1; 2].

Проблема інноваційної діяльності в умовах трансформації соціальних систем в сучасному українському суспільстві ще не отримала достатнього розгляду. Групу розробок, які мають відношення до дослідження поставленої проблеми, склали праці стосовно сутності інноватики. Із соціологічної точки зору інноваційність в джерельній базі не представлена, вона переважно розглядалась в працях економістів і педагогів. Незважаючи на значну кількість робіт, присвячених цій проблематиці, методологічна база і понятійний апарат теорій соціальних інновацій виявилися недостатніми для того, щоб пояснити, а тим більше передбачити механізм практичного впровадження інноватики в соціумі [4]. Потреба в теоретичних розробках, які б дозволяли аналізувати динаміку взаємодії соціального суб'єкта та елементів соціального середовища, особливо відчутною стає в наші дні в умовах пошуку причин неефективності проведення соціально-політичного, економічного реформування, руйнування традиційно сталих організаційних утворень, систем.

Хоча визначається чисельність факторів, що впливають на розвиток соціальних інновацій, однак аналіз обмежений щодо їх якісних і кількісних рис. Як наслідок, з'явилася велика кількість підходів до вивчення соціальних інновацій; поглиблюються відмінності в розумінні механізмів їх використання, що дозволяє фахівцям зробити невтішний висновок: існуючі підходи не можуть виступати базою теоретичних пояснень процесів, які відбуваються в інноватиці соціальних груп; розроблені моделі, навіть достатньо технологічні, не сприяють ефективному реформуванню [3].

Запровадження у понятійний апарат соціальних наук понять “інноватика”, “інноваційна діяльність”, “інноваційна діяльність молоді” створює передумови для систематичного вивчення місця та ролі цих явищ в дослідницькому просторі як з боку фахівців в галузі теорії, історії та методології науки, так і з боку широкого кола практиків.

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні концепції вивчення сутності, структури та функцій інноваційної діяльності та можливостей її використання у соціальній роботі.

Об'єктом дослідження є інноваційна діяльність та особливості її застосування у соціальній роботі.

Предмет дослідження – умови, методи, форми інноваційної діяльності.

У підсумку науково-дослідної роботи було зроблено наступні **висновки**.

1. Як особливий процес соціальної життєдіяльності особистості чи соціальної групи соціальна інновація може мати складний та динамічний характер. Вона завжди виступає в якості комплексної взаємодії соціального суб'єкта та елементів соціального середовища, в результаті якої відбувається встановлення деякої єдності середовища із структурою свідомості та поведінки цього суб'єкта. Лише органічна, діалектична єдність стійкості та змінності у взаємодії суб'єкта та соціальною середовища забезпечує результат інноваційних процесів. Інноваційні здібності соціального суб'єкта виражають таку єдність. При цьому, реальною межею змінності та стійкості виступають особистісні якості суб'єкта, його потреби, настанови, переконання.

2. Інновації у соціальних службах для молоді являють собою такі методи, прийоми інноваційної діяльності, що спрямовані на освіту і матеріалізацію нововведення в громаді, реалізацію таких ініціатив, які викликають саме якісні зміни у соціальному становищі дітей та молоді, призводять до оптимального використання ресурсів і формування нової норми соціальної роботи в службі. Соціальні інновації існують у двох формах: як програма соціальної служби (положення про програму, календарний план реалізації програми, кошторис витрат на реалізацію соціальної програми) і як систематичний процес розвитку соціальної служби.

3. Соціальні інновації досить різнопланові, що обумовлюється різноманітністю соціального життя дітей, молоді, їх батьків, громадськості міста. Використання нових методів і технологій при вирішенні конкретних проблем вимагає їх модифікації та адаптації до специфіки регіону, населеного пункту, управління соціальними службами для молоді, ресурсів соціальної роботи з дітьми та молоддю, що в свою чергу зумовило використання та розвиток інноваційного методу, який ґрунтується на нових ідеях і засадах вирішення складних комплексних завдань. У соціальній службі для молоді інноваційний метод розвивається через різні *форми*: інноваційна гра як метод дослідження і розвитку соціальної служби зокрема і соціальних служб в системі міста; соціотехнічна гра, що

базується на принципах роботи соціальних технологів або соціальних технологій; імперативна форма, яка виникає при розподілі інноваційної гри на метод і форму реалізації; матрична, модельна форма, які дозволяють поєднати правила інноваційного методу й базових технологій дослідження та практичного спрямування на вирішення соціальної проблеми, коригування соціальної ситуації [3; 4].

4. Вихід із кризових ситуацій в життєдіяльності дітей та молоді реалізуються соціальними службами для молоді способами, які в рамках інноваційної методології орієнтуються на знаходження засобів пошуку і реалізації принципово нових соціальних місцевих технологій. Крім цього, соціальні інновації дозволяють соціальним службам для молоді вирішувати наступні завдання: а) забезпечити розвиток соціальних служб для молоді в умовах внутрішньої ресурсної обмеженості і спільної зовнішньої конкуренції; б) розробити та послідовно реалізовувати програми надання легкодоступних, безкоштовних, професійних соціальних послуг за місцем проживання, у відкритому середовищі для дітей, молоді, їх батьків та за їх участю; в) систематично реалізовувати завдання розвитку базової та творчого рівнів соціальних працівників служб для молоді в умовах конкретних соціальних проблем території, району міста; г) удосконалювати вміння менеджерського ризику і здатності нівелювати вплив ризикованих ситуацій на розвиток ресурсів соціальної роботи з дітьми та молоддю.

1. Інновації у соціальних службах.: Навч.-метод, посіб. – К.: Пульсари. – 167 с.

2. Зверева І. Проєкт “Соціальне образование в Україні”: перспективи розвитку соціальної роботи и соціальної педагогіки // Практична психологія та соціальна робота. – 2002. – №8. – С. 20–23.

3. Тюптя Л.Т. Проєктування в соціальній роботі // Наукові записки Національного університету “Києво-Могилянська академія”. – Вип.: Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота. – Т. 47. – К.: Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2005. – С. 84–87.5(42).

4. Шуст Н.Б. Соціальна технологія дослідження креативного потенціалу молоді // Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики / Міжвузівський збірник наукових праць. Київ–Запоріжжя–Одеса, 2000. – Вип. 5. – С. 415-424.

НАПРЯМ, ФОРМИ І МЕТОДИ ТРУДОВОЇ МОБІЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

ТВЕРДИЙ Ю.

Copyright © 2013

Актуальність теми. Становлення ринкової економіки супроводжується змінами на ринку праці, а саме появою конкурентних форм боротьби, інноваційних технологій, збільшення кількості пропозицій та зменшення попиту на традиційні види професій. За таких умов особливого значення набувають проблеми дослідження напрямів, форм та методів трудової мобільності, які взмозі оптимізувати соціальний захисту населення, активізувати механізми соціальної політики щодо розуміння процесів, які відбуваються на ринку праці.

Структурні зрушення, які відбулись призводять до суттєвих негативних змін на ринку праці. Зокрема до достатньо значних обсягів рівня безробіття економічно активного населення. При цьому розвиток підприємництва, малого і середнього бізнесу та інші ринкові перетворення не можуть на належному рівні вирішити проблеми забезпечення ефективної зайнятості населення, створення нових робочих місць, підвищення якості життя населення. Одним із негативних наслідків цих процесів є формування значного рівня вимушеної неповної зайнятості, що перетворилося на характерну тенденцію сучасного ринку праці.

Аналіз кон'юнктури ринку праці свідчить про соціальну незахищеність окремих категорій населення і осіб з обмеженою конкурентоспроможністю (молодь, жінки), для яких все ще характерні значні обсяги, рівень та тривалість безробіття. Саме тому актуальною є розробка і вдосконалення механізмів державного регулювання обсягів незайнятого населення та підвищення рівня використання робочої сили з урахуванням особливостей її розподілу на сучасному кон'юнктурному ринку праці.

Об'єкт дослідження – трудова мобільність як соціальне явище, яке відображає вертикальне та горизонтальне переміщення економічно-активного зайнятого населення.

Предмет дослідження – напрями, форми і методи трудової мобільності населення України.

Мета дослідження. Виявити особливості трудової мобільності населення України, визначити способи ефективного управління нею через механізми соціальної політики, мережу центрів зайнятості.

Проблема ефективної трудової зайнятості та мобільності населення досліджується науковцями у трьох напрямках. Перший пов'язаний із визначенням економічних аспектів проблематики. Питаннями зайнятості і безробіття присвячені праці таких вчених: А. Маршала, А. Сміта, Д. Рікардо, К. Маркса, Т. Мальтуса, Ф. Мене та ін., вони визначають, що у кожний період розвитку економіки актуальними є різні причини виникнення безробіття, вони обумовлюються типом соціально-економічної формації, а відтак щоразу вимагають нових способів вирішення даної проблеми. На сьогодні економісти школи “неокласичного синтезу” (П. Самуельсон, Г. Менк'ю, К. Л. Макконелл, С.Л. Брю та ін.) вважають за необхідне одночасне і взаємозалежне використання ринкового та державного регулювання, основними причинами безробіття вважають: наявність закону про